

Thuốc từ cây thiên môn

Thiên môn còn gọi là thiên đông, thiên môn đông, tóc tiên leo có tên khoa học là *Asparagus cocjin chinensis* (Lour) Merr, thuộc họ hành tỏi. Lá cây vừa dùng làm cảnh vừa dùng làm thuốc. Củ thiên môn (rễ) chính là bộ phận được dùng làm thuốc. Củ được y học cổ truyền sử dụng từ lâu làm thuốc bổ âm, bổ phế âm. Thiên môn đông sử dụng phù hợp tốt nhất với trường hợp ho có đờm, ho ra máu; cơ thể gầy yếu, suy nhược cơ thể; người bệnh ung thư.

Theo cuốn Cây thuốc vị thuốc Việt Nam, GS Đỗ Tất Lợi: Thiên môn đông là vị thuốc có công dụng mát bổ, lợi tiểu, giảm ho tiêu đờm. Theo kinh nghiệm dân gian, thiên môn đông có tác dụng bồi bổ cơ thể. Theo tạp chí của Hiệp hội Y khoa Trung Quốc, thiên môn đông có tác dụng giảm lão hóa, phòng ngừa, hỗ trợ điều trị ung thư.

Trong y học cổ truyền, thiên môn đông có vị ngọt, đắng nhẹ, tính hàn; quy vào 2 kinh phế, thận. Có công năng tư âm, nhuận táo, thanh phế, chỉ khái, hoá đàm, sinh tân. Chủ trị ho khan do phế táo, tân dịch thương tổn, miệng háo khát, đại tiện táo kết. Liều dùng 6-12g/ngày. Thiên môn đông được dùng làm thuốc trong các trường hợp: Hoả suy do Phế và Thận âm hư biểu hiện như đờm ít nhưng dính hoặc ho ra đờm lẫn máu; Phận âm và dương hư biểu hiện sốt nóng, háo khát, thờ nông và tiểu đường, táo bón do trường vị bị táo... Sau đây là những bài thuốc điều trị:

Trị chứng tâm loạn nhịp, hồi hộp, đoản hơi, vô lực, mồ hôi nhiều, mụn nhọt, táo bón, kém ngủ:

Thiên môn đông 16g, liên tâm, đảng tâm thảo mỗi thứ 8g, liên nhục, thảo quyết minh, bá tử nhân mỗi thứ 12g; sinh địa, thực địa mỗi thứ 20g, đạm trúc điệp 30g. Sắc uống ngày 1 thang ngay sau khi ăn 1 giờ.

Trị các chứng tân dịch hao tổn, miệng khô khát sau ốm dậy, da xanh, gầy, người mệt mỏi:

Nhân sâm 4g, thiên môn đông 10g, thực địa 10g. Sắc uống ngày 1 thang, chia 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị các chứng ho nhiệt, đờm đặc, ho lâu ngày, ho gà:

Thiên môn đông, mạch môn đông mỗi vị 20g; bách bộ 12g, trần bì, cam thảo mỗi thứ 8g. Sắc uống ngày 1 thang. Chia uống 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị các chứng ho thể nhiệt mạn tính:

Thiên môn đông, khoản đông hoa, tang bạch bì (tẩm mật sao), hạnh nhân, qua lâu nhân, tử uyển, tỳ bà diệp, bôi mẫu mỗi vị 12g. Sắc uống ngày 1 thang. Chia uống 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị chứng tâm phiền mất ngủ, nội nhiệt tiêu khát:

Thiên môn đông (bỏ lõi) 12g; nhân sâm, ngũ vị tử mỗi vị 4g. Sắc uống ngày 1 thang.

Trị chứng lở lưỡi, lở miệng:

Thiên môn, mạch môn đều bỏ lõi, huyền sâm cùng lượng 12g. Sắc uống ngày 1 thang chia 3 lần sau khi ăn 1 giờ.

Trị nôn ra máu, chảy máu cam:

Thiên môn đông, sinh địa mỗi vị 30g. Sắc uống ngày 1 thang. Uống nhiều ngày tới khi các triệu chứng thuyên giảm.

Trị tiêu khát (tiểu đường):

Thiên môn, mạch môn, ngũ vị tử (lượng bằng nhau) nấu thành cao, thêm ít mật ong để dùng dần mỗi lần uống 20ml, ngày 3 lần sau khi ăn 1 giờ.

Trị phế nuy, hư lao, phong nhiệt, trị chứng nóng, khát:

Thiên môn, bỏ vỏ, bỏ lõi, nấu chín, ăn hoặc phơi khô, tán bột, luyện với mật làm thành viên, to bằng hạt ngô (1g). Mỗi lần uống 20 viên ngày 3 lần, sau khi ăn 1 giờ.

Trị phụ nữ bị cốt chung, trong xương nóng, buồn phiền, bút rút, mồ hôi trộm, miệng khô, khát mà không uống được nhiều, suyễn:

Thiên môn đông, thanh hao, miết giáp, mạch môn, sài hồ, ngư tấu, bạch thược, địa cốt bì, ngũ vị tử lượng bằng nhau 12g. Sắc uống ngày 1 thang. Chia uống 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị các trứng tân dịch hao tổn, miệng khô khát sau ốm dậy, da xanh, gầy, người mệt mỏi:

Nhân sâm 4g, thiên môn đông 10g, thực địa 10g. Sắc uống ngày 1 thang, chia 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị các chứng ho nhiệt, đờm đặc, ho lâu ngày, ho gà:

Thiên môn đông, mạch môn đông mỗi vị 20g; bách bộ 12g, trần bì, cam thảo mỗi thứ 8g. Sắc uống ngày 1 thang. Chia uống 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

Trị các chứng ho thể nhiệt mạn tính:

Thiên môn đông, khoản đông hoa, tang bạch bì (tẩm mật sao), hạnh nhân, qua lâu nhân, tử uyển, tỳ bà diệp, bôi mẫu mỗi vị 12g. Sắc uống ngày 1 thang. Chia uống 3 lần trong ngày sau khi ăn 1 giờ.

DS. Nguyễn Thị Hồng

<https://suckhoedoisong.vn/thuoc-tu-cay-thien-mon-n187526.html>